

NASTROJE

GOSPODARCZE
WŚRÓD MAŁYCH **FIRM**

Analiza sytuacji w sektorze MŚP w 2013 r.
oraz **przewidywane trendy** rozwojowe

Spis treści

Wstęp	3
Ogólna sytuacja firmy	4
Poziom cen	6
Poziom sprzedaży produktów/usług na rynku krajowym	8
Poziom sprzedaży produktów/usług na rynkach zagranicznych	10
Sytuacja finansowa	12
Pozycja konkurencyjna	14
Poziom zatrudnienia	16
Wykorzystanie środków pomocowych z Unii Europejskiej	18
Bariery w aplikowaniu o środki z Unii Europejskiej	20
Czynniki sprzyjające prowadzeniu działalności gospodarczej	22
Podsumowanie	24
Metryczka	26

Wstęp

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie aktualnych i prognozowanych nastrojów gospodarczych charakteryzujących przedsiębiorstwa z sektora **MŚP w 2013 roku**.

Badanie nastrojów gospodarczych przeprowadzono z zastosowaniem techniki CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www). Do badania zaproszone zostały wszystkie przedsiębiorstwa, których dane zamieszczone są w portalu Firmy.net.

Organizatorzy badania:

Firmy.net

Na zaproszenie do udziału w badaniu odpowiedziało **2393 przedsiębiorców**, którzy przesłali wypełnione kwestionariusze ankiet. Z uwagi na liczbę i strukturę respondentów wyniki badania mają charakter reprezentatywny.

Zaprezentowane w niniejszym opracowaniu wyniki analizy nastrojów gospodarczych są jednym z cyklicznie realizowanych badań własnych prowadzonych przez **Instytut Badań i Analiz** w Olsztynie we współpracy z portalem **Firmy.net**.

Instytut Badań i Analiz

GRUPA Olsztyńska Szkoła Biznesu

ul. Warszawska 105/4H
10-701 Olsztyn
tel. 89 542 42 70
www.badania-ryнку.pl

Firmy.net

Portal biznesowy umożliwiający kompleksową promocję firm w internecie

www.firmy.net

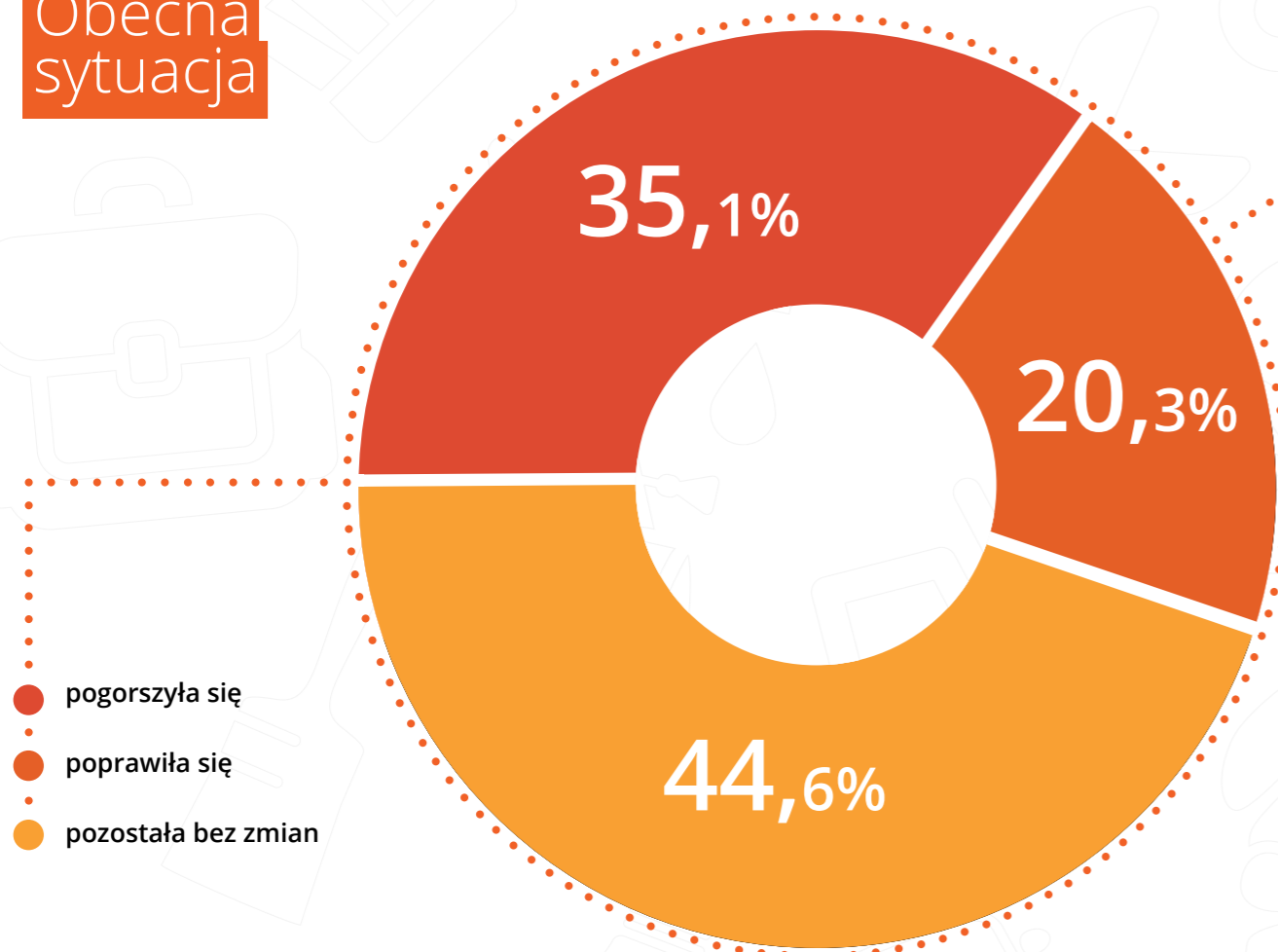
Właścicielem portalu jest NNV Sp. z o.o.

Składamy gorące podziękowania wszystkim osobom, które przyjęły zaproszenie do badania ankietowego i przesłały wypełnione kwestionariusze ankiet.

Ogólna sytuacja firm

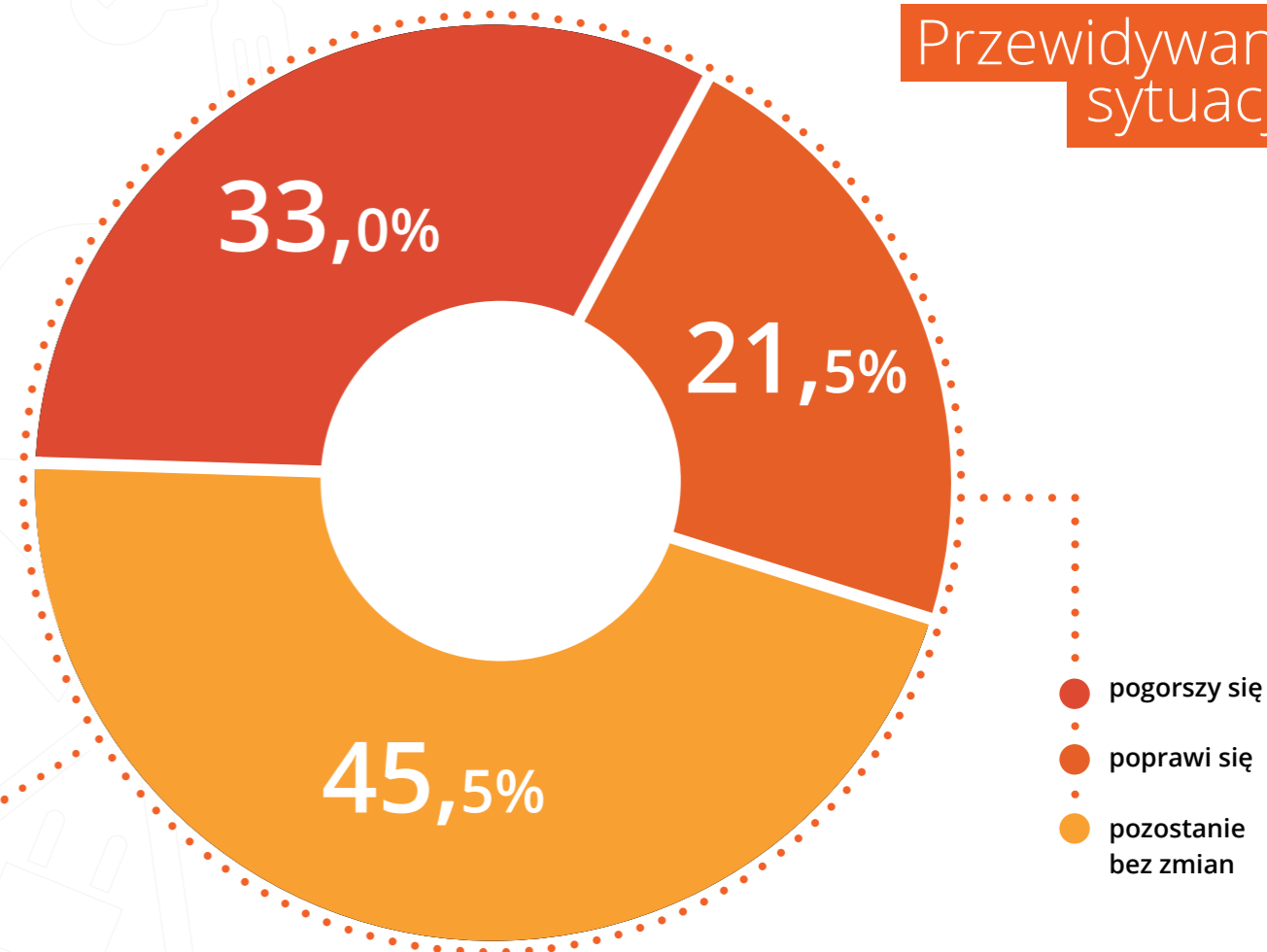
Okres minionego półrocza charakteryzował się **tendencją pogorszenia ogólnej sytuacji** przedsiębiorstw, wynikającą z przewagi firm, których sytuacja ogólna pogorszyła się (35,1%) w stosunku do tych, które odczuły jej poprawę (20,3%). Sytuacja na rynku blisko połowy uczestniczących w badaniu przedsiębiorstw w okresie minionego półrocza była zadowalająca (44,6%).

Obecna
sytuacja

Rys. 1. Obecna tendencja sytuacji ogólnej firm na rynku w I półroczu 2013 r.

Przewidywana
sytuacja

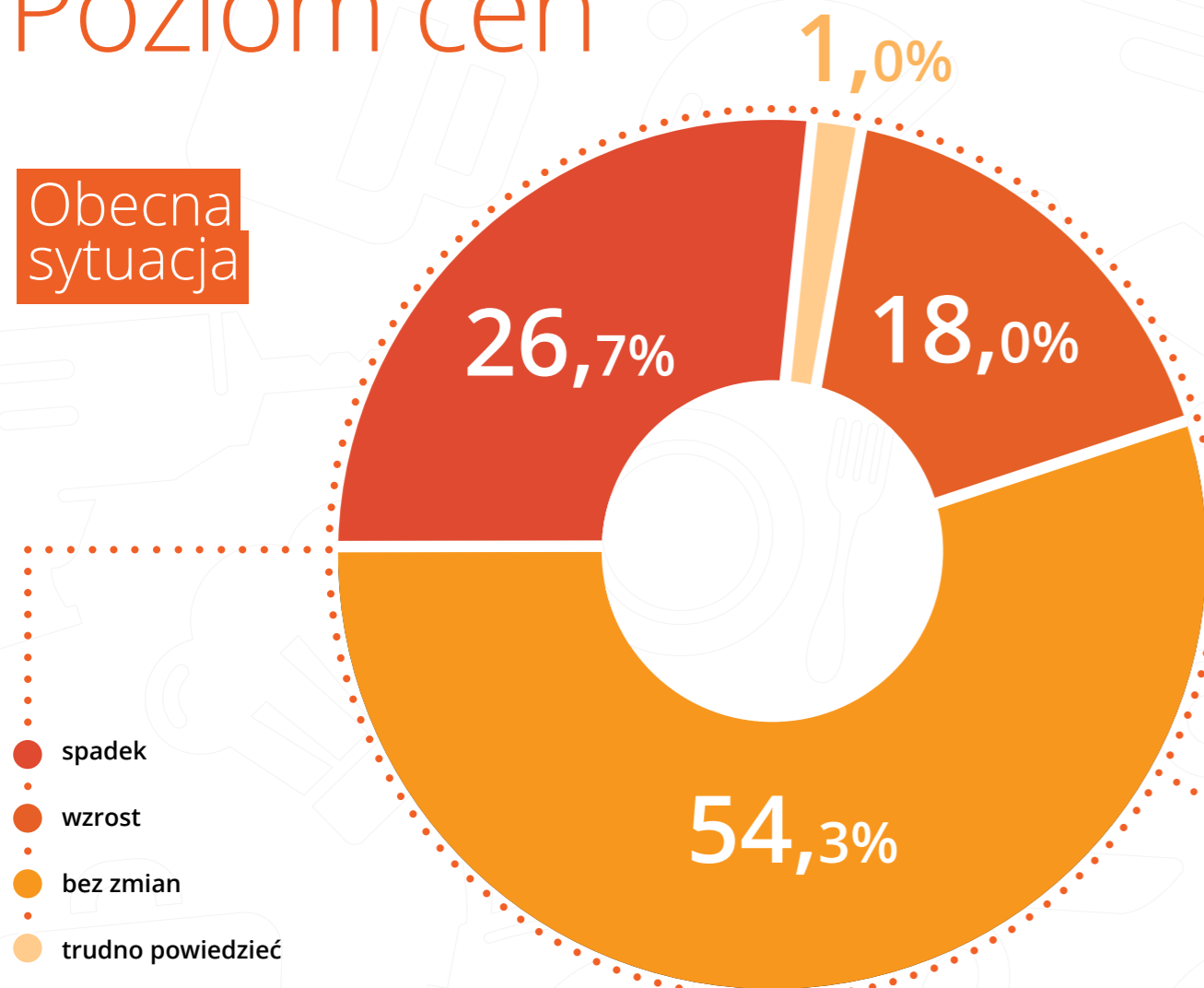

Rys. 2. Przewidywana tendencja sytuacji ogólnej firm na rynku w II półroczu 2013 r.

W nadchodzącym półroczu sytuacja ogólna firm **nieznacznie poprawi się**, co wynika ze zmniejszenia się przewagi odsetka przedsiębiorstw, w których przewidywane jest jej pogorszenie (33,0%) w stosunku do tych, w których oczekiwana jest poprawa (21,5%). Najliczniejszą grupę nadal stanowić będą przedsiębiorstwa, których sytuacja na rynku nie zmieni się (45,5%).

Poziom cen

Obecna
sytuacja

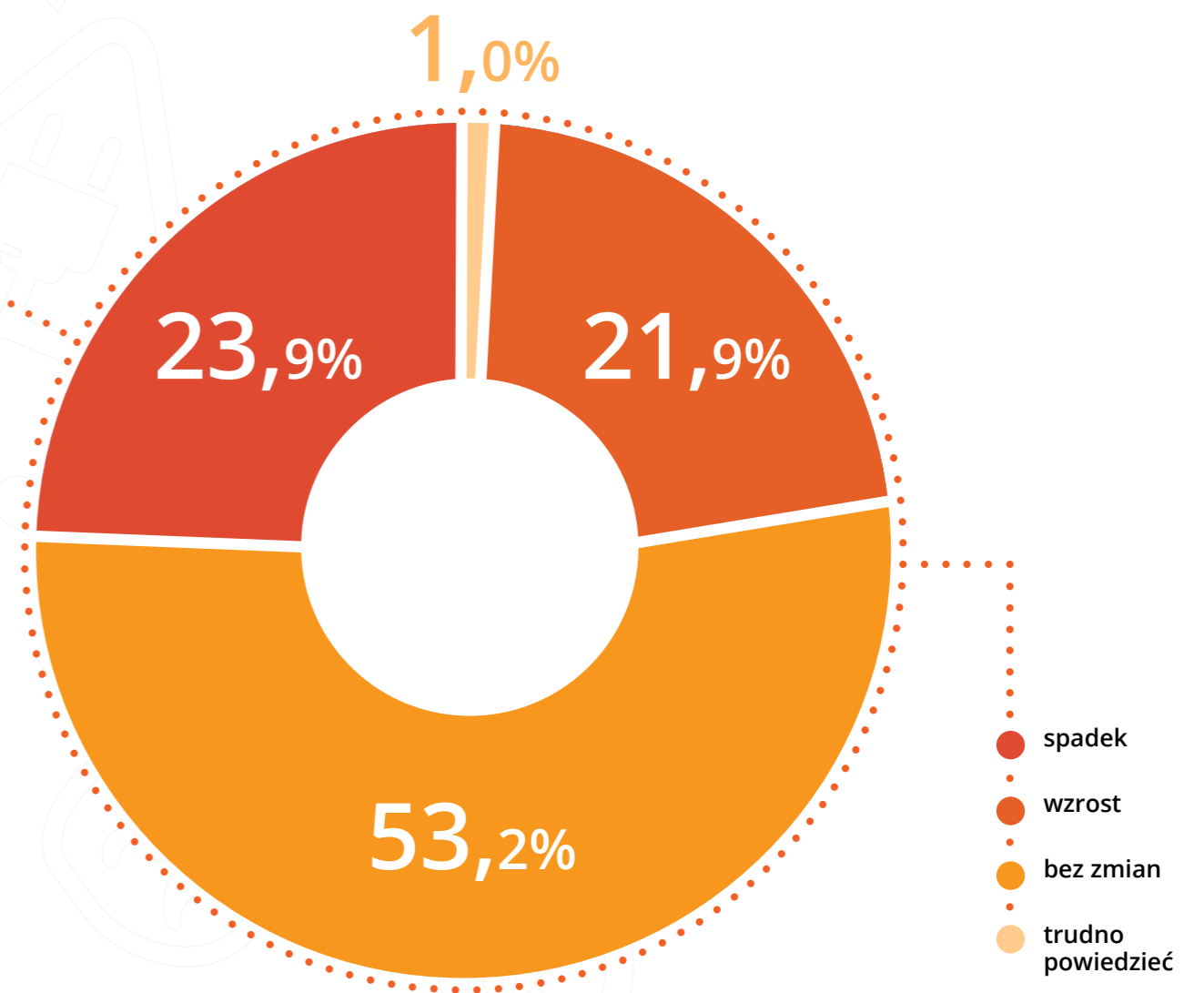

Rys. 3. Obecna tendencja poziomu cen w I półroczu 2013 r.

W okresie ostatnich 6 miesięcy nastąpił ogólny **spadek poziomu cen** produktów i usług oferowanych przez badane przedsiębiorstwa. Sytuację tę ukształtowała liczniejsza grupa firm, które obniżyły swoje ceny (26,7%) od tych, które je podniosły (18%). Najliczniej jednak przedsiębiorstwa utrzymały stały poziom cen (54,3%).

W nadchodzącym półroczu również będzie widoczny **spadek poziomu cen** w przedsiębiorstwach, jednakże w odniesieniu do okresu minionego półrocza zmniejszy się grupa przedsiębiorstw, które obniżą cenę (23,9%) a zwiększy tych, które ją podwyższą (21,9%). Najliczniejszą grupę stanowić będą nadal przedsiębiorcy, którzy utrzymają poziom produktów i usług oferowanych na rynku (53,2%).

Przewidywana
sytuacja

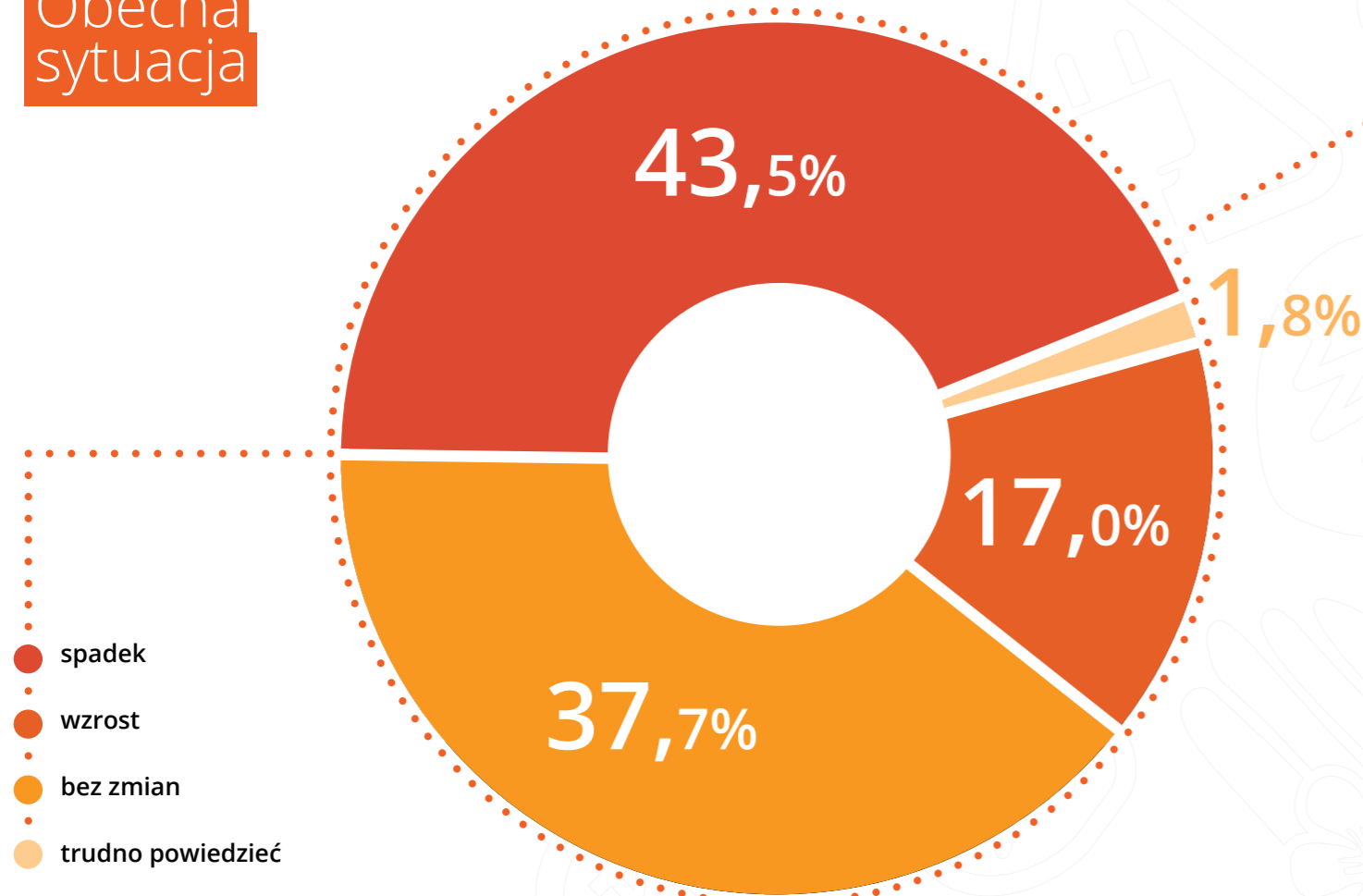

Rys. 4. Przewidywana tendencja poziomu cen w II półroczu 2013 r.

Poziom sprzedaży produktów/usług na rynku krajowym

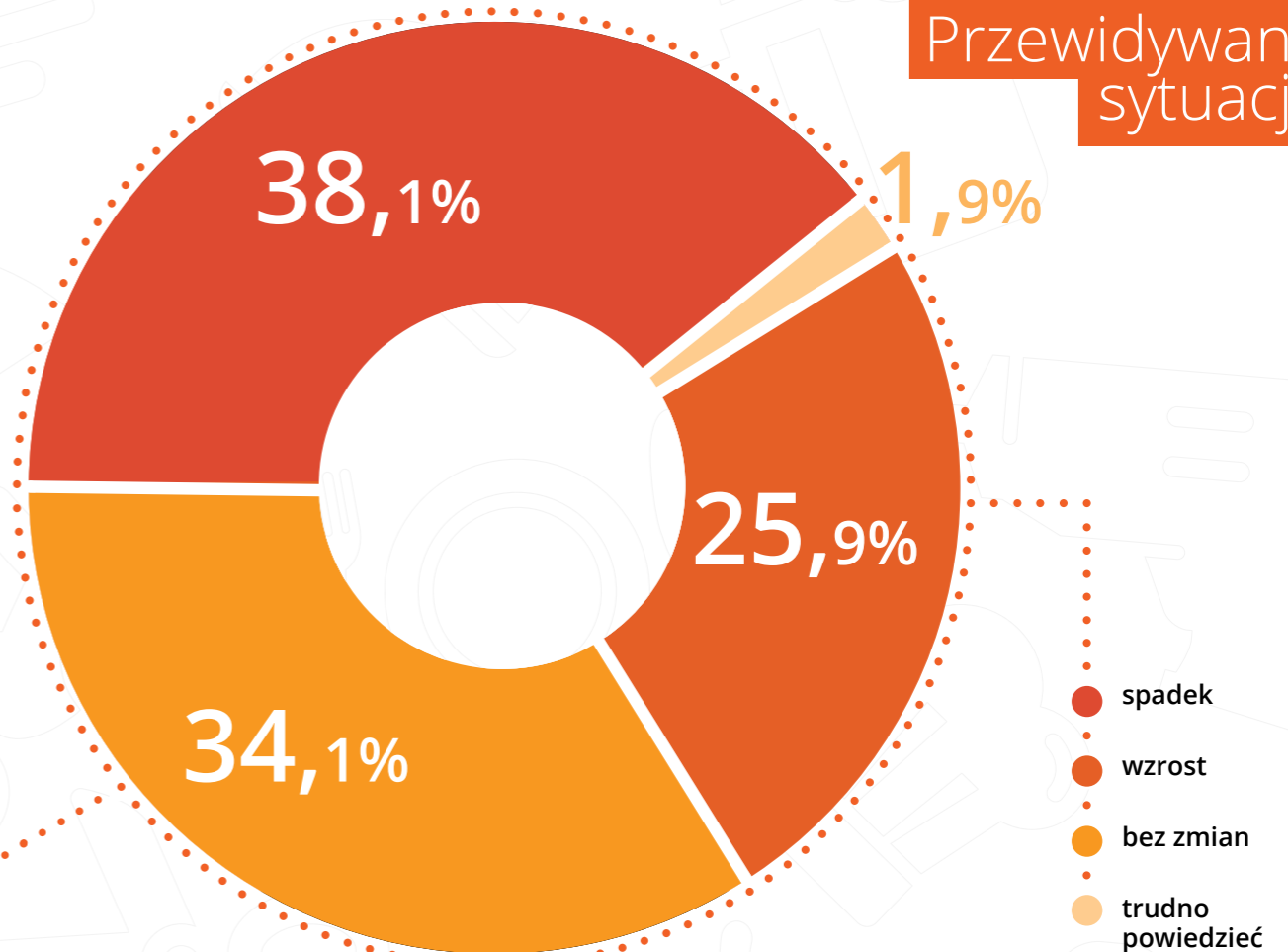
Okres minionego półrocza charakteryzował się trendem **spadku poziomu sprzedaży** produktów i usług na rynku krajowym. Spadek ten wynika ze znacznie większego odsetka firm, w których sprzedaż produktów i usług zmalała (43,5%) zamiast wzrosnąć (17%). Jednocześnie 37,7% firm utrzymało stały poziom sprzedaży.

Obecna sytuacja

Rys. 5. Obecna tendencja poziomu sprzedaży na rynku krajowym w I półroczu 2013 r.

Przewidywana sytuacja

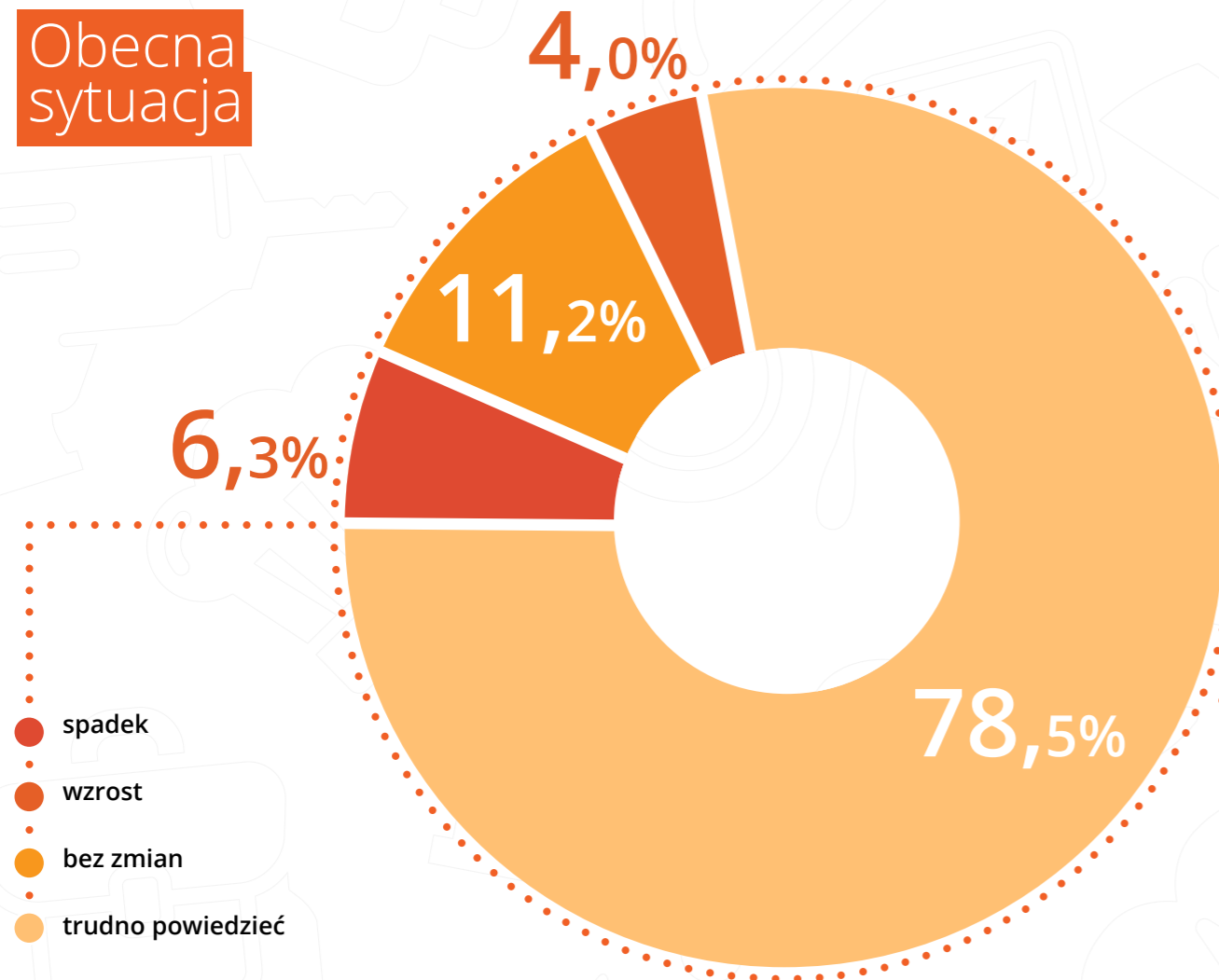
Rys. 6. Przewidywana tendencja poziomu sprzedaży na rynku krajowym w II półroczu 2013 r.

W okresie najbliższych 6 miesięcy przewidywany jest **dalszy spadek poziomu sprzedaży** produktów i usług na rynku krajowym. Oczekiwać należy, iż popyt na produkty i usługi liczniejszej grupy przedsiębiorstw będzie spadał, natomiast mniej licznie przedsiębiorstwa zwiększą swoją sprzedaż (wzrost: 25,9%, spadek: 38,1%). Stały poziom sprzedaży utrzyma 34,1% przedsiębiorstw.

Poziom sprzedaży

produktów/usług na rynku zagranicznym

Obecna
sytuacja

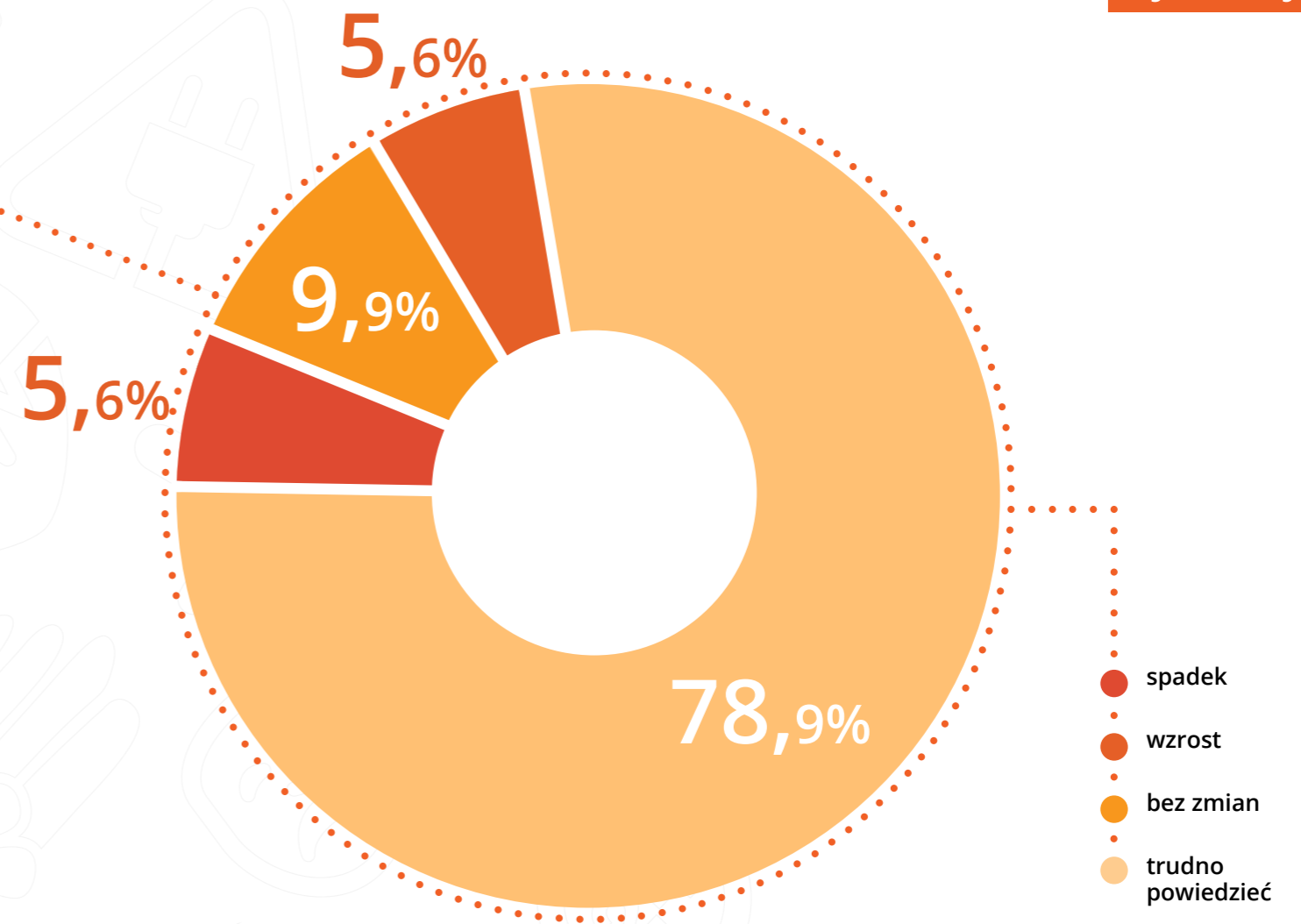

Rys.7. Obecna tendencja poziomu sprzedaży na rynkach zagranicznych w I półroczu 2013 r.

W przypadku oceny aktywności badanych przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych (eksporterzy stanowili 21,5% uczestników badania), w okresie minionych 6 miesięcy, najliczniej firmy utrzymały stały poziom sprzedaży (11,2%), jednakże wśród pozostałych częściej **nastąpił spadek** (6,3%), niż został odnotowany wzrost (4%).

Z kolei, w okresie najbliższych 6 miesięcy, aktywność eksportową zadeklarował niższy odsetek badanych niż w okresie minionych 6 miesięcy (21,1%). W grupie tych przedsiębiorstw najczęściej należy oczekiwać **utrzymania poziomu sprzedaży** produktów i usług na rynkach zagranicznych (9,9%), natomiast przewidywany spadek i wzrost sprzedaży wystąpi w liczących po równo grupach przedsiębiorstw (po 5,6%).

Przewidywana
sytuacja

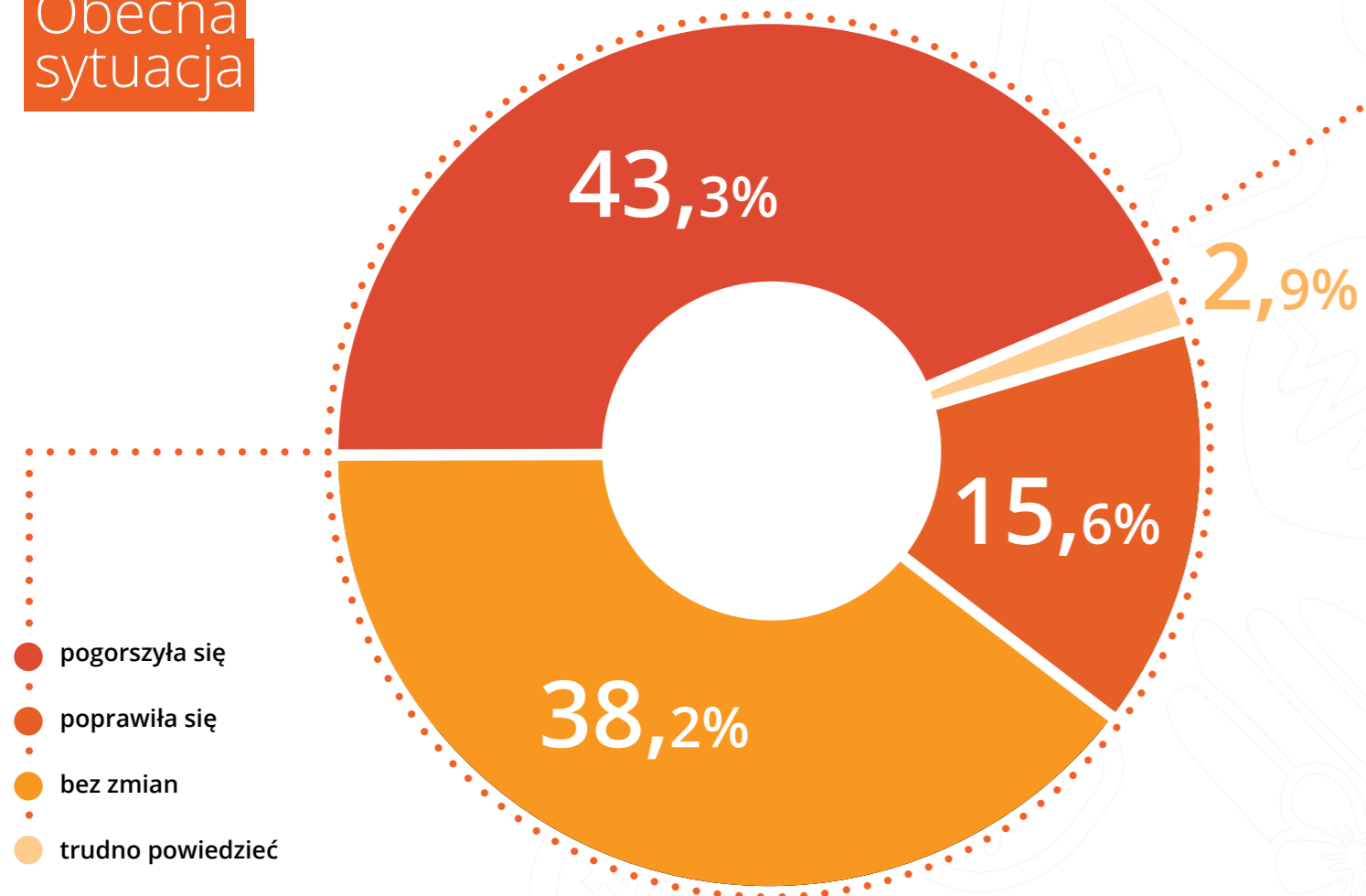

Rys. 8. Przewidywana tendencja poziomu sprzedaży na rynkach zagranicznych w II półroczu 2013 r.

Sytuacja finansowa

W okresie ostatnich 6 miesięcy najliczniejsza grupa badanych przedsiębiorstw (43,3%) zadeklarowała **pogorszenie się sytuacji finansowej**, mniejsza grupa wskazała brak zmian (38,2%), natomiast najmniej liczna jej poprawę (15,6%).

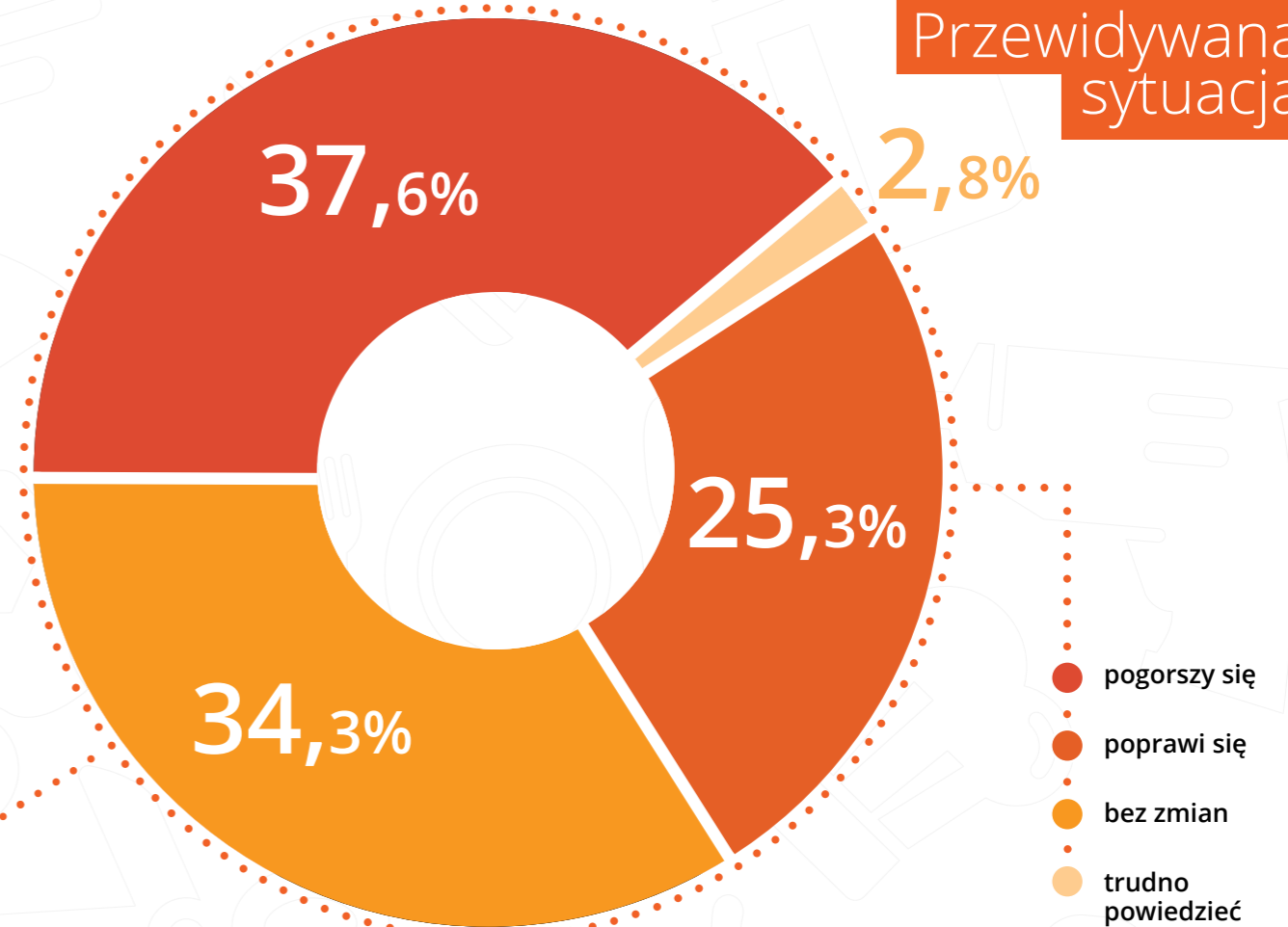
Obecna
sytuacja

Rys. 9. Obecna tendencja sytuacji finansowej w I półroczu 2013 r.

- pogorszyła się
- poprawiła się
- bez zmian
- trudno powiedzieć

Przewidywana
sytuacja

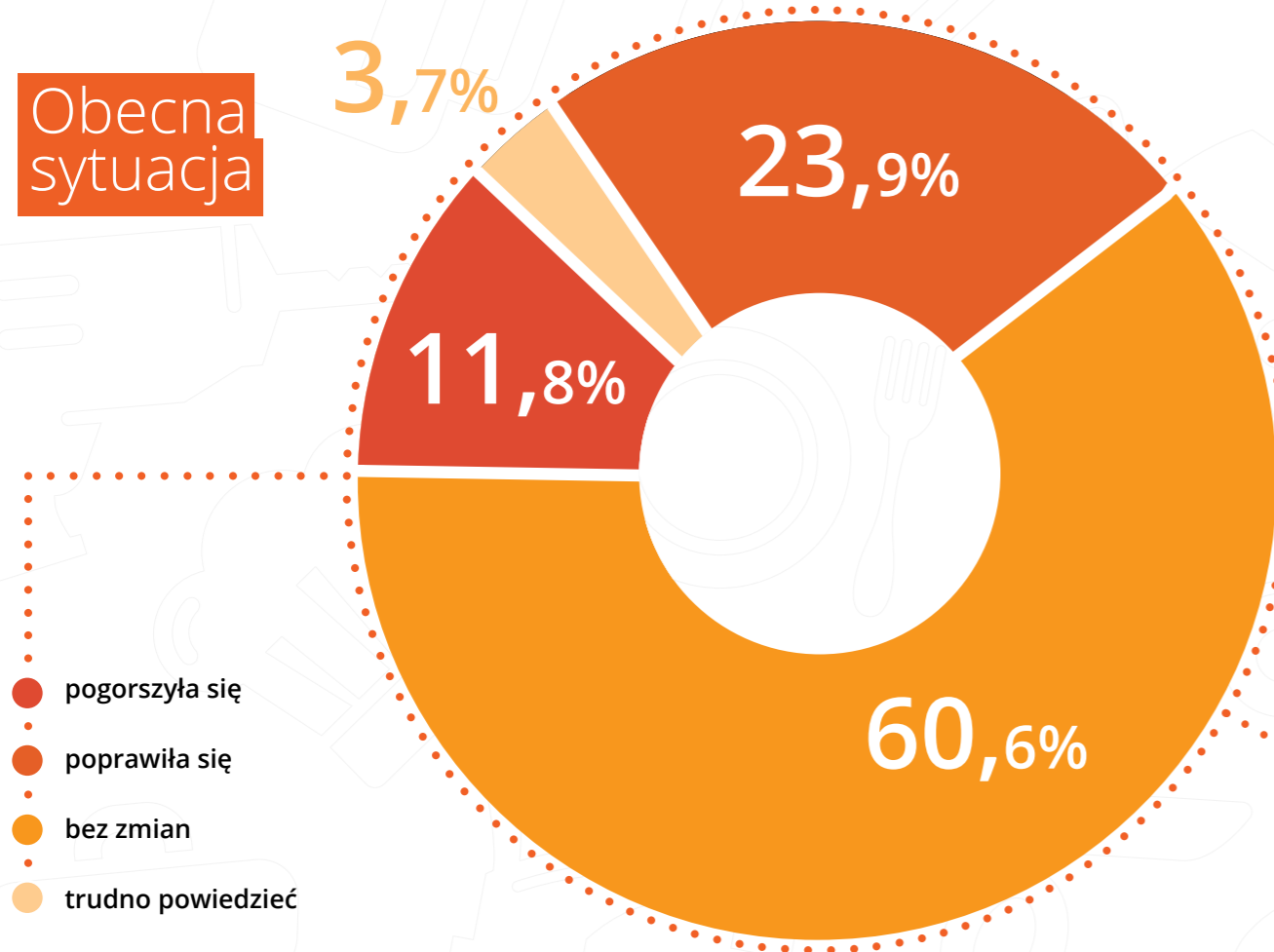
Rys. 10. Przewidywana tendencja sytuacji finansowej w II półroczu 2013 r.

- pogorszy się
- poprawi się
- bez zmian
- trudno powiedzieć

W okresie nadchodzących 6 miesięcy oczekiwane należy **poprawy sytuacji finansowej**. Wzrośnie odsetek przedsiębiorstw, które odczuwać będą poprawę sytuacji finansowej (25,3%) oraz spadnie odsetek firm, które odczuwać będą pogorszenie (37,6%) i brak zmian (34,3%). Pomimo wzrostu, tendencja ogólna nadal będzie miała charakter spadkowy.

Pozycja konkurencyjna

Obecna sytuacja

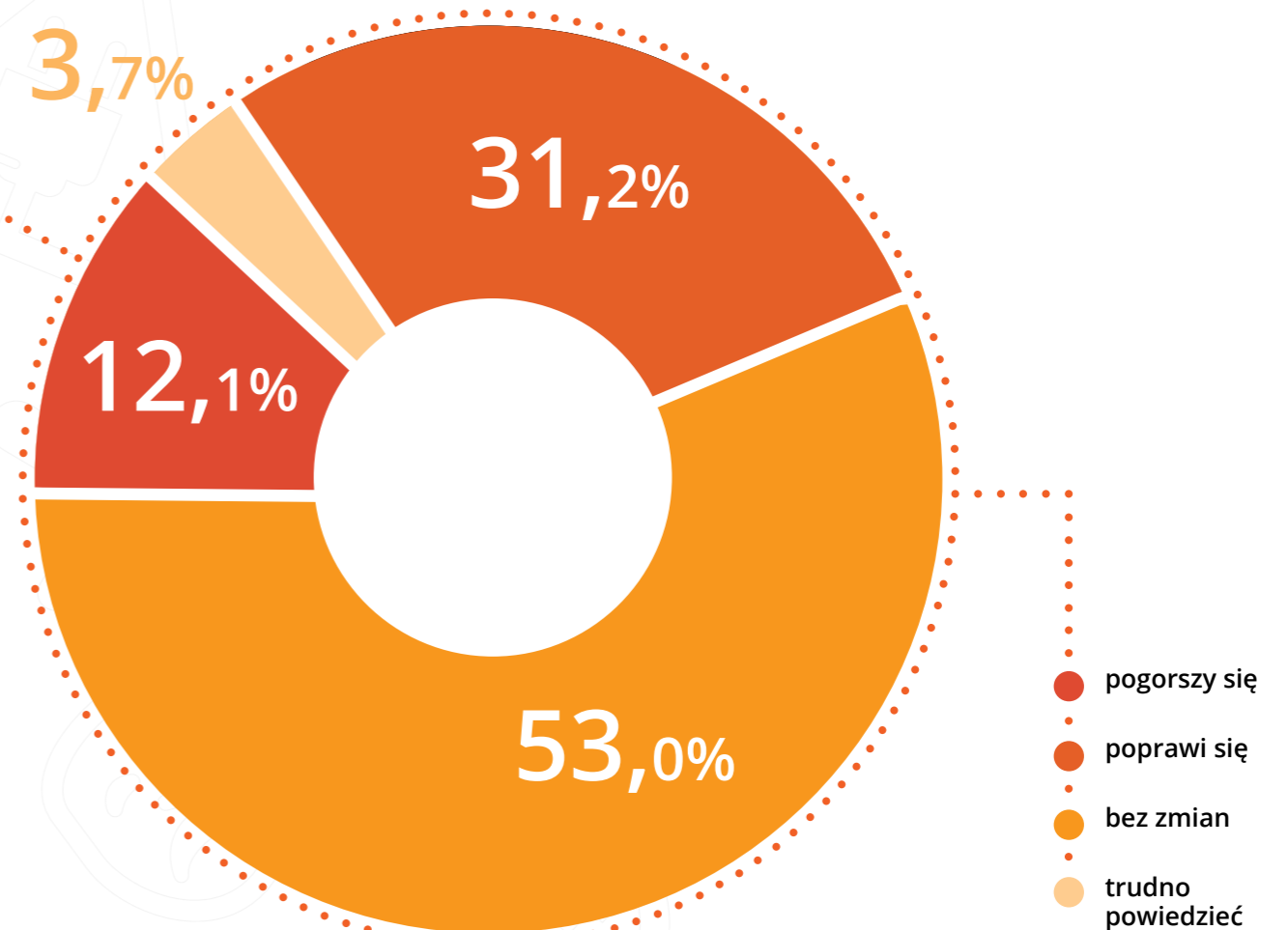

Rys.11. Obecna tendencja pozycji konkurencyjnej w I półroczu 2013 r.

W okresie ostatnich 6 miesięcy zmiana konkurencyjnej pozycji na rynku badanych przedsiębiorstw miała **charakter trendu wzrostowego**. Pomimo, iż najliczniej przedsiębiorstwa utrzymały dotychczas osiągniętą konkurencyjną pozycję (60,6%) – wśród pozostałych znacznie częściej nastąpił wzrost (23,9%) niż jej spadek (11,8%).

W okresie najbliższego półrocza oczekiwac należy **zwiększonej aktywności firm** w zakresie budowania konkurencyjnej pozycji na rynku. Jak wynika z badań, mniejszy niż w poprzednim okresie odsetek przedsiębiorców utrzyma dotychczasową pozycję na rynku, znacznie większy natomiast ją podniesie (31,2%). Najmniej liczną grupę stanowią firmy, w których przewidywany jest spadek konkurencyjnej pozycji na rynku (12,1%).

Przewidywana sytuacja

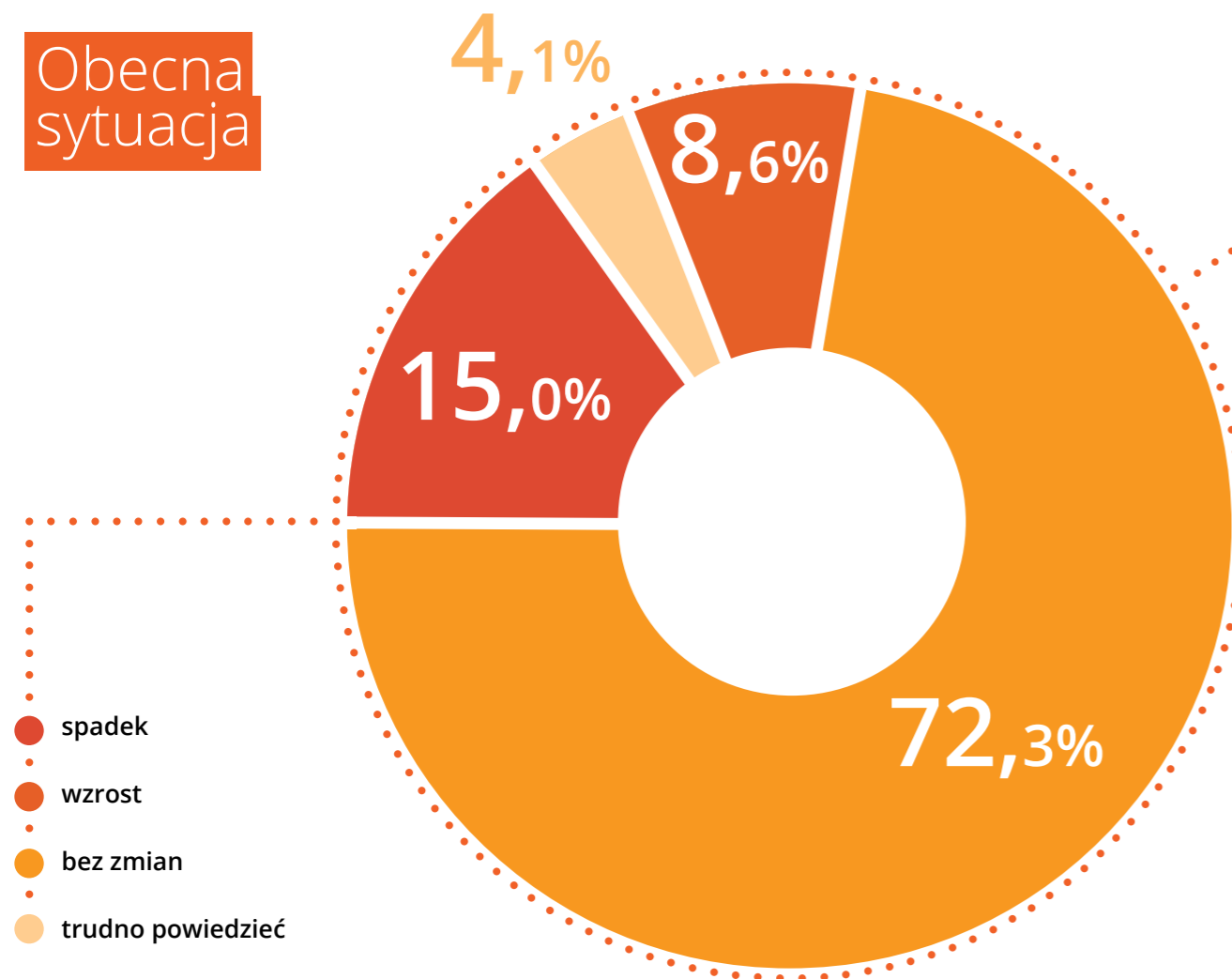

Rys. 12. Przewidywana tendencja pozycji konkurencyjnej w II półroczu 2013 r.

Poziom zatrudnienia

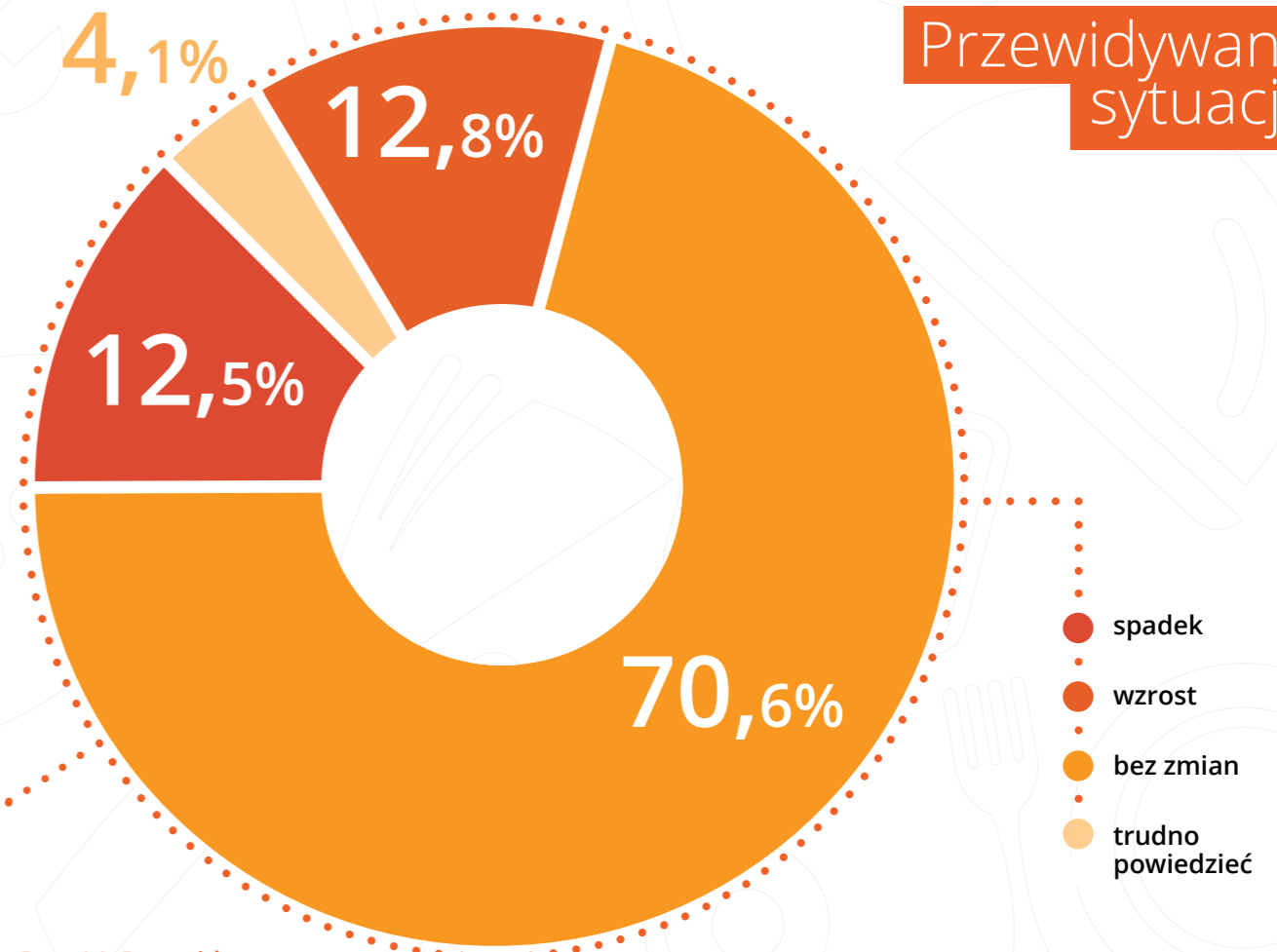
W okresie ostatnich 6 miesięcy najliczniejsza grupa przedsiębiorstw utrzymała zatrudnienie na tym samym poziomie (72,3%), jednak pozostałe firmy **znacznie częściej ograniczyły zasoby pracy** (15%), niż je zwiększały (8,6%).

Obecna sytuacja

Rys. 13. Obecna tendencja poziomu zatrudnienia w I półroczu 2013 r.

Przewidywana sytuacja

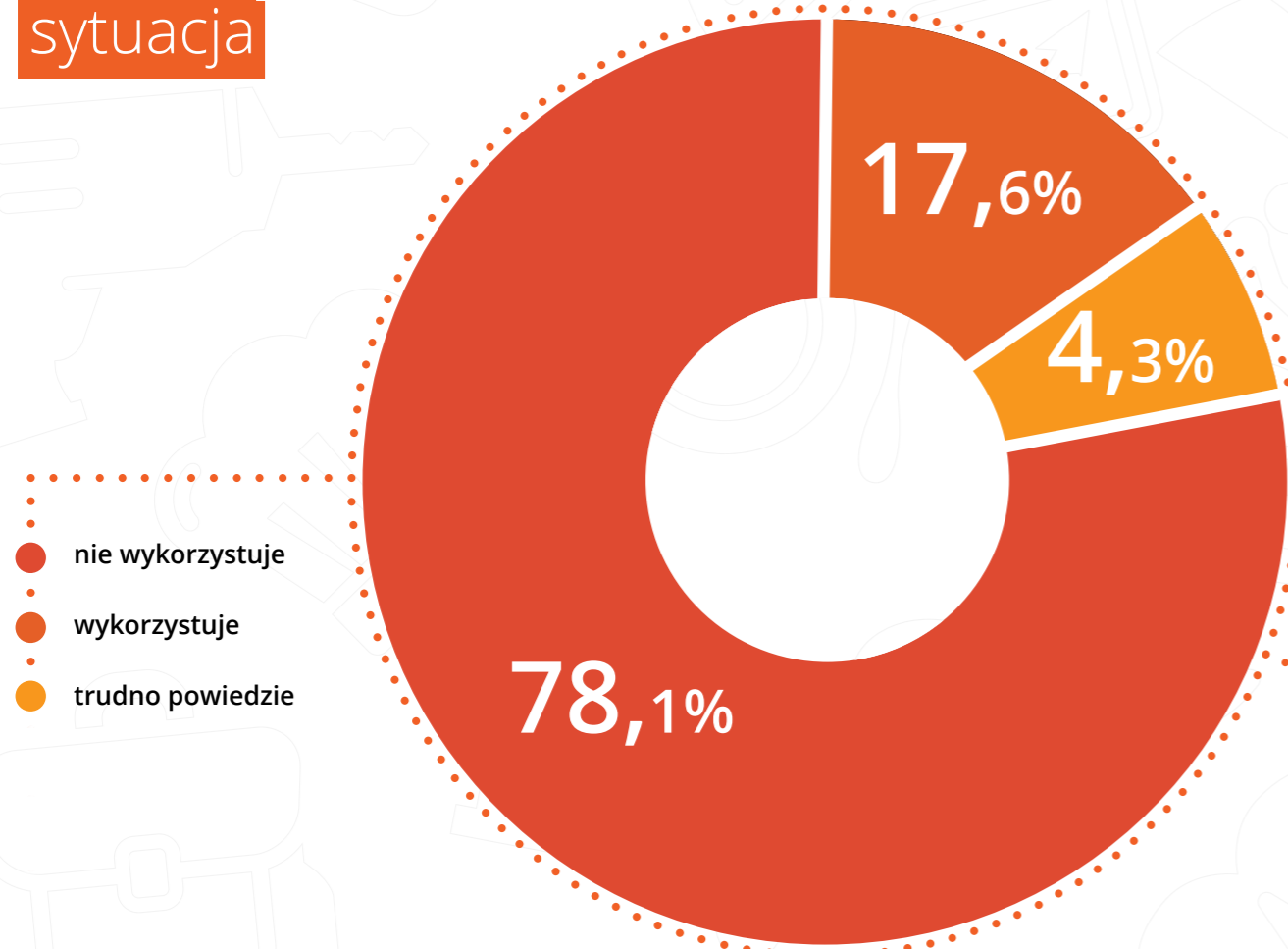

Rys. 14. Przewidywana tendencja poziomu zatrudnienia w II półroczu 2013 r.

W okresie najbliższego półrocza należy oczekiwać wzrostu liczby przedsiębiorstw **zwiększających zatrudnienie**. Nadal najliczniejsza grupa firm utrzymywała będzie stały poziom zatrudnienia (70,6%), jednak różnica pomiędzy liczbą przedsiębiorstw, w których przewidywany jest wzrost (12,8%), a tymi, w których nastąpi spadek (12,5%), pozwoli utrzymać obecny poziom z niewielkim wzrostem.

Wykorzystanie środków pomocowych z Unii Europejskiej

Obecna sytuacja

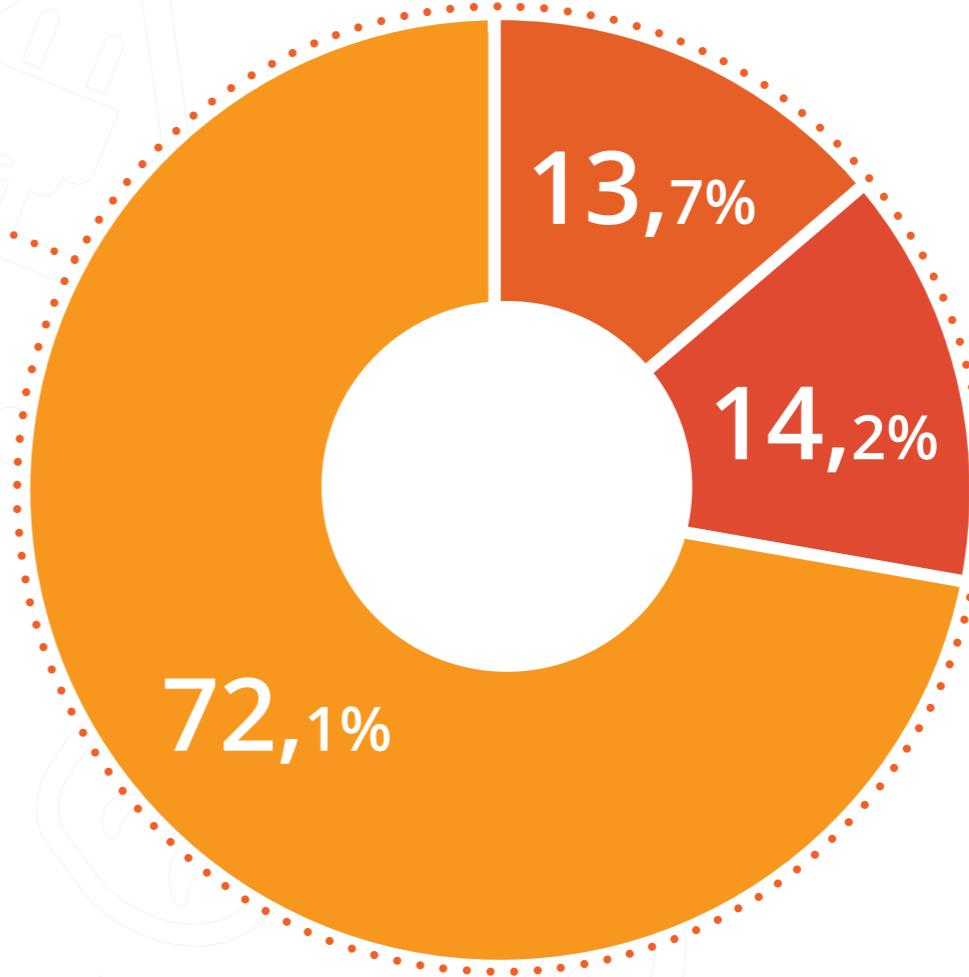
- nie wykorzystuje
- wykorzystuje
- trudno powiedzieć

Rys.15. Wykorzystanie środków pomocowych z Unii Europejskiej w latach 2007-2013

W perspektywie programowania na lata 2007-2013 deklaracje uczestników badania wskazują na **bardzo niską aktywność** przedsiębiorstw dotyczącą wykorzystania środków pomocowych z Unii Europejskiej (UE). Najliczniejszą grupę stanowiły przedsiębiorstwa, które nie aplikowały o wsparcie z UE (78,1%), natomiast ponad czterokrotnie mniejszą te, które realizowały bądź uczestniczyły w projektach współfinansowanych ze środków strukturalnych (17,6%).

W latach 2014-2020 przewidywany jest **spadek zainteresowania** wsparciem rozwoju firm środkami strukturalnymi UE. W porównaniu z odsetkiem firm, które takie wsparcie otrzymały w mijającej perspektywie finansowania – mniej licznie zadeklarowana została przez przedsiębiorców gotowość do aplikowania o środki z UE (13,7%). Co 7 badany przedsiębiorca (14,2%) nie zamierza korzystać ze środków pomocowych UE. Przewidywania mogą jednak zmienić swój kierunek w przypadku podjęcia decyzji o aplikowaniu przez przedsiębiorców deklarujących w badaniu niezdecydowanie w zakresie pozyskiwania środków z UE w nowej perspektywie programowania (72,1%).

Przewidywana sytuacja

- nie zamierza korzystać
- zamierza korzystać
- trudno powiedzieć

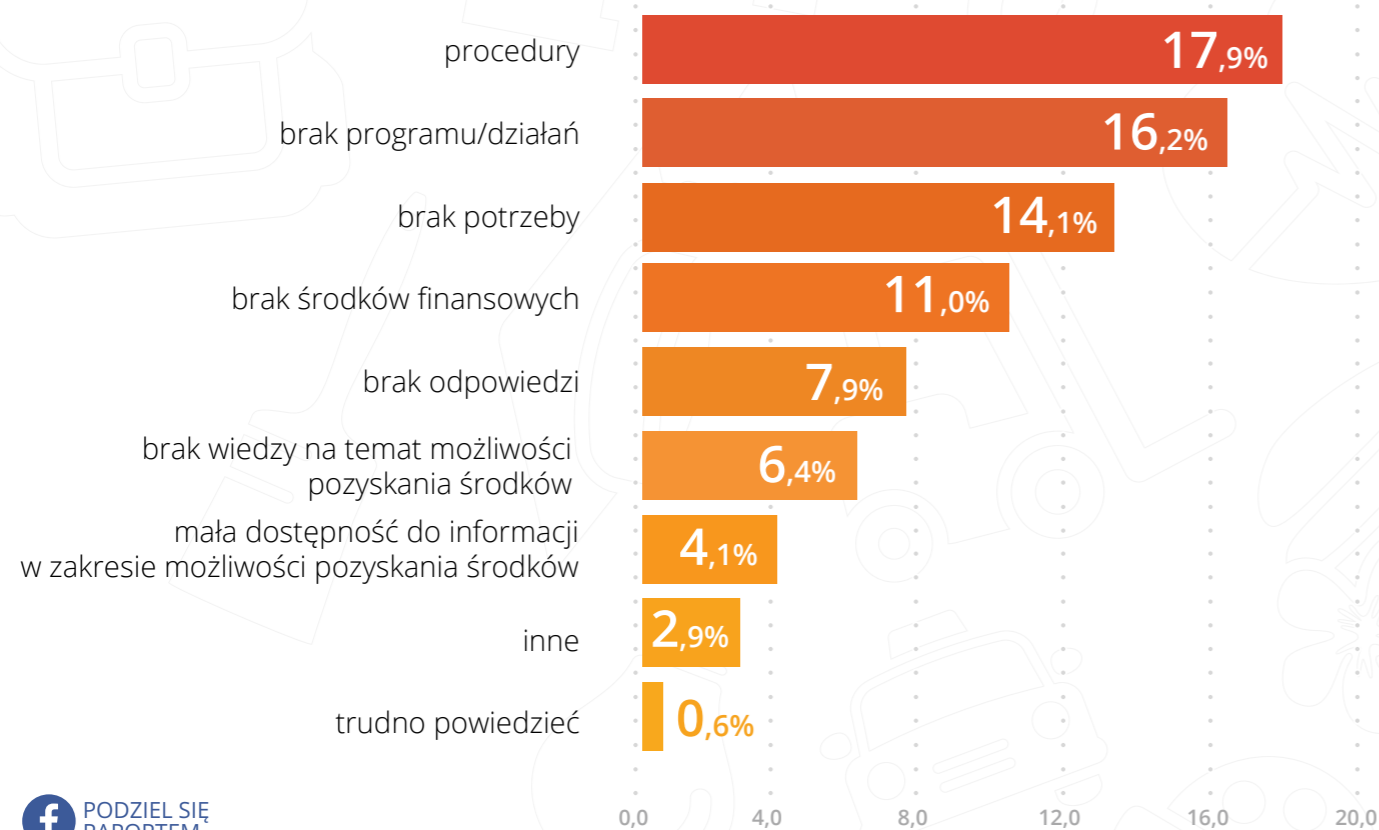
Rys. 16. Przewidywane wykorzystanie środków pomocowych z Unii Europejskiej w latach 2013-2020

Barier w aplikowaniu o środki z Unii Europejskiej

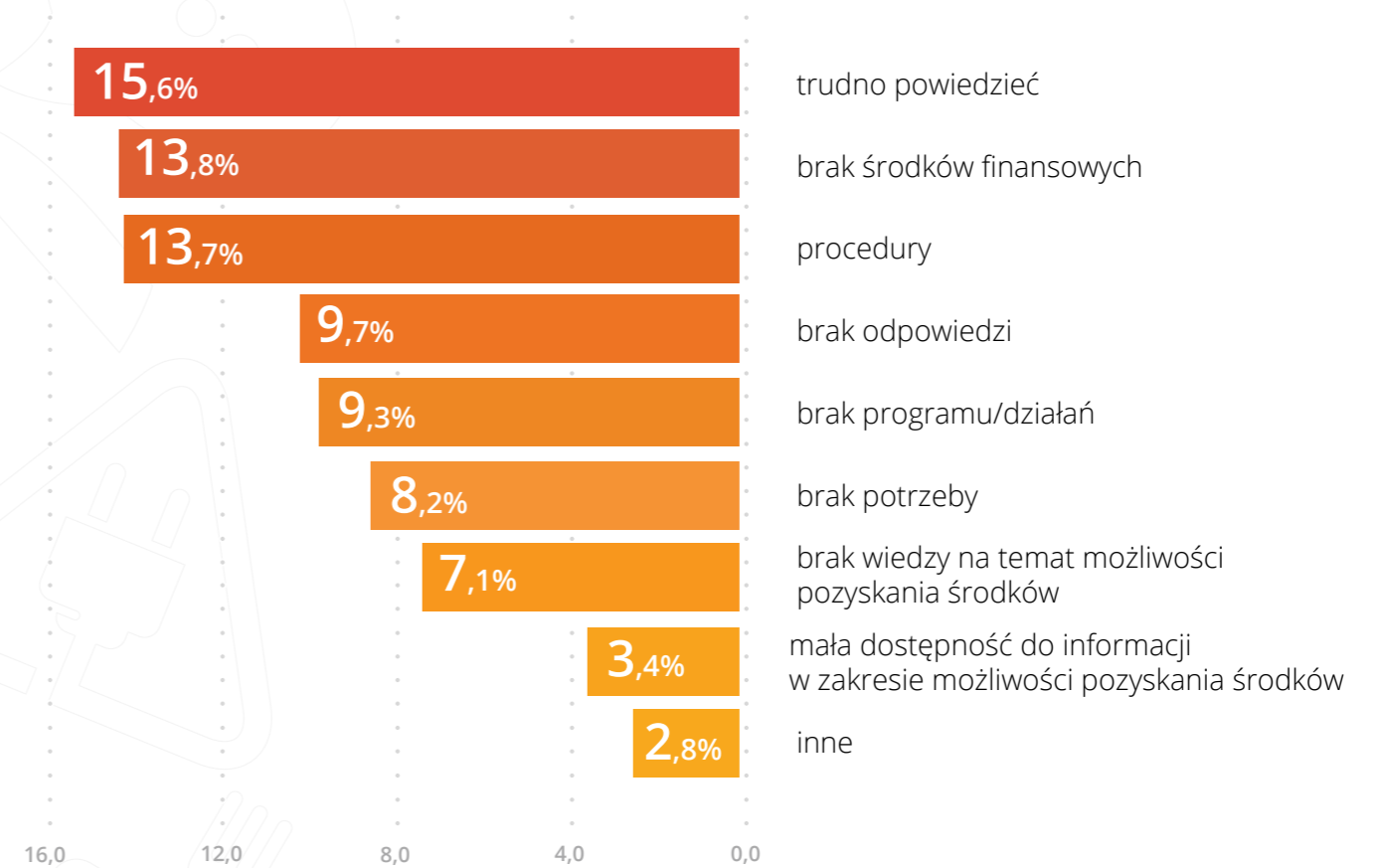
Zgodnie z deklaracjami badanych, w mijającej perspektywie programowania Unii Europejskiej na lata 2007-2013 ze wsparcia nie korzystało aż 78,1% przedsiębiorstw. Przyczyną braku aktywności były bariery związane z brakiem trafności planowanego wsparcia oraz obowiązującymi formalnościami. W tym zakresie najczęściej wskazywaną przez badanych przeszkodą były **trudności proceduralne (17,9%)** oraz brak odpowiednich programów/działań (16,2%), w których mogliby oni uczestniczyć. W kolejnej grupie barier związanej z wewnętrznymi motywacjami i zasobami przedsiębiorstw, badani licznie

wskazywali brak potrzeby wykorzystania środków pomocowych (14,1%) oraz trudności z wniesieniem wkładu własnego do realizowanych projektów (11,0%). Z kolei brak wskazania przez respondentów przyczyny nieaplikowania o wsparcie z UE (7,9%) oraz wskazanie braku wiedzy o możliwościach pozyskania środków pomocowych na rozwój firm (6,4%) świadczyć może o istniejącej luce informacyjnej wśród przedsiębiorstw, co z kolei potwierdza grupa badanych, która zasygnalizowała brak dostępności do informacji na temat możliwości pozyskania środków (4,1%).

Rys. 17. Bariery w aktywności przedsiębiorstw w zakresie wykorzystania środków strukturalnych w perspektywie programowania na lata 2007-2013

Rys. 18. Przyczyny braku planowania aktywności przedsiębiorstw w zakresie wykorzystania środków strukturalnych w perspektywie programowania na lata 2014-2020

W kolejnej perspektywie programowania Unii Europejskiej, ze środków pomocowych nie zamierza skorzystać 14,2% przedsiębiorców, natomiast 72,1% nie jest jeszcze zdecydowana. Jak wynika z deklaracji tych dwóch grup respondentów, przyczyną są różne uwarunkowania: niewystarczające zasoby wewnętrzne przedsiębiorstw, formalności, brak refleksyjności, nietrafność wsparcia oraz luka informacyjna na temat możliwości jego pozyskania.

Czynniki sprzyjające prowadzeniu działalności gospodarczej

Ankietowanych zapytano o propozycje i pomysły, które mogłyby **ułatwić prowadzenie działalności**. W odpowiedzi wskazali oni konieczność wprowadzenia **zmian w systemie podatkowym i ubezpieczeniowym (43,6%)**. Kolejne bariery w prowadzeniu działalności gospodarczej związane są z budowaniem relacji pomiędzy administracją a biznesem. Rozwiązaniem trudności w tym zakresie, zdaniem badanych, mogłoby być: **ograniczenie procedur biurokratycznych**, w tym również cyfryzacja urzędów (10,9%), większy dostęp do środków z UE (1,4%) oraz poprawa wizerunku przedsiębiorców, szczególnie promocja wśród samej administracji roli i znaczenia biznesu w budowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej (1,0%). Zdaniem badanych, inne rozwiązania mogące poprawić relacje administracja-biznes i jednocześnie wspierać przedsiębiorczość dotyczyć powinny zmiany przepisów prawa w zakresie zamówień publicznych (0,6%) oraz wykorzystania wzorów

skutecznych rozwiązań stosowanych w innych krajach w zakresie współpracy administracji z biznesem oraz stosowanych regulacji podatkowych i ubezpieczeniowych (0,3%). Kolejne zaproponowane rozwiązania wynikają z niezadowolenia przedsiębiorców z polityki realizowanej przez rząd (4,7%) oraz zbyt dużej jej ingerencji w działalność gospodarczą (1,0%).

Z uwagi na to, iż wielu pomysłów przedsiębiorców nie można było pogrupować w odrębne kategorie, zostały one zagregowane pod pojęciem „inne, jakie?” (16,1%). Propozycje, które należy wyróżnić dotyczyły: wzrostu innowacyjności firm, skupieniu ich działalności na specjalizacji, likwidacji/ograniczenia szarej strefy oraz łatwiejszego dostępu do kredytów i środków z UE.

Liczną grupę stanowili przedsiębiorcy, którzy nie potrafili wskazać czynników, które sprzyjałyby prowadzeniu działalności gospodarczej (20,4%).

Tab. 1. Czynniki i uwarunkowania poprawiające warunki prowadzenia działalności.

Czynniki sprzyjające prowadzeniu działalności gospodarczej	%
Zmiany w systemie podatkowym i ubezpieczeniowym	43,7
Trudno powiedzieć	20,4
Inne	16,1
Ograniczenie procedur biurokratycznych/cyfryzacja urzędów	10,9
Zmiana rządu/polityki w kraju	4,7
Większy dostęp do środków z UE (informacja/doradztwo/uproszczenie)	1,4
Mniej/brak ingerencji Państwa w działalność gospodarczą	1,0
Poprawa wizerunku przedsiębiorców	1,0
Zmiana przepisów prawa w zakresie zamówień publicznych	0,6
Czerpanie wzorów skutecznych rozwiązań innych krajów	0,3
Ogółem	100

Podsumowanie

Dokonana przez uczestników badania ocena bieżących rezultatów konkurencji na rynku wskazuje, że **w okresie ostatnich 6 miesięcy**, w wielu obszarach działalności przedsiębiorstw ogólna **tendencja miała charakter spadkowy**. Pogarszającej się sytuacji finansowej towarzyszył spadek poziomu sprzedaży produktów i usług na rynku krajowym i rynkach zagranicznych oraz spadek oceny ogólnej sytuacji firm na rynku. Reakcją na spadek poziomu sprzedaży znacznie częściej było obniżanie cen niż podnoszenie ich poziomu, a także ograniczanie zatrudnienia. Pomimo spadkowych tendencji, rezultatem konkurencji o pozycję na rynku znacznie częściej była poprawa pozycji w stosunku do konkurencji niż jej pogorszenie.

Z kolei **w okresie najbliższych 6 miesięcy** oczekiwana jest **poprawa nastrojów gospodarczych**, która wynika częściowo ze zmniejszenia przewagi przedsiębiorstw, których działalność charakteryzuje tendencja spadkowa w stosunku do firm, w których nastąpił wzrost. Jak

wynika z badań, pomimo że w nadchodzącym okresie w wielu obszarach działalności przedsiębiorstw nadal utrzyma się tendencja spadkowa, jej skala będzie znacznie mniejsza. Największych zmian oczekiwać należy w ocenie sytuacji finansowej przedsiębiorstw oraz poziomie sprzedaży na rynku krajowym. Z kolei, przedsiębiorcy nie oczekują w okresie nadchodzących 6 miesięcy zmian poziomu sprzedaży na rynkach zagranicznych. Ponadto, zmniejszy się przewaga przedsiębiorstw obniżających ceny produktów i usług nad tymi, które je podniosą, jak również tych, które odczuwają pogorszenie sytuacji firmy na rynku nad tymi, które deklarowały jej poprawę. Innym charakterystycznym w nadchodzącym okresie zjawiskiem będzie zmiana kierunku dotychczasowej polityki zatrudnienia, wskazującej na niewielką przewagę przedsiębiorstw zwiększających zasoby pracy nad tymi, które będą je ograniczać. Przewidywanej poprawie opisanych czynników towarzyszyć będzie dalszy wzrost przewagi przedsiębiorstw podnoszących swoją konkurencyjność nad tymi, które przewidują jej spadek.

Tab. 2. Wskaźniki nastrojów gospodarczych przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu

Wyszczególnienie	Saldo		Dynamika w pp
	Ocena bieżąca	Prognoza	
Sytuacja firm na rynku	-14,9%	-11,5%	↗ 3,4
Poziom cen	-8,8%	-2,0%	↗ 6,8
Poziom sprzedaży produktów/usług na rynku krajowym	-26,5%	-12,2%	↗ 14,3
Poziom sprzedaży produktów/usług na rynkach zagranicznych	-2,3%	0,0%	↗ 2,3
Sytuacja finansowa	-27,7%	-12,4%	↗ 15,3
Pozycja konkurencyjna	12,1%	19,0%	↗ 6,9
Poziom zatrudnienia	-6,4%	0,4%	↗ 6,8

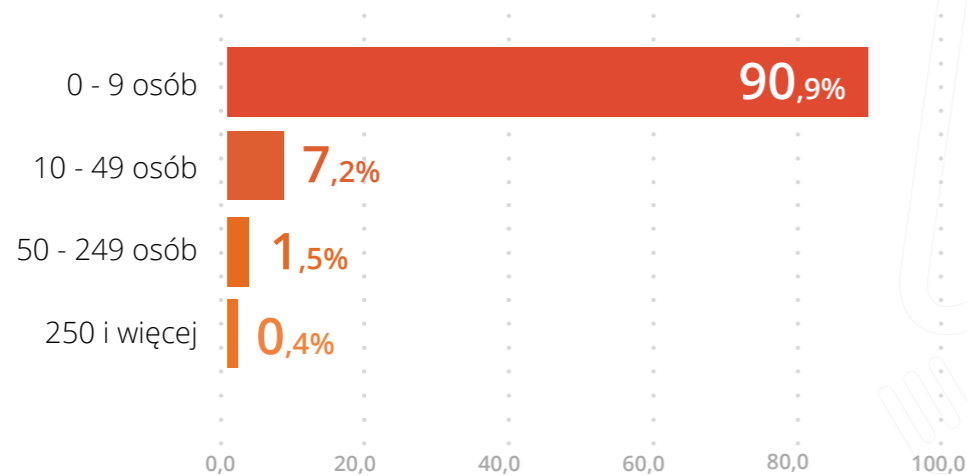
objaśnienie: ↗ wzrost

Metryczka

Niniejsze opracowanie ma celu przedstawienie aktualnych i prognozowanych nastrojów gospodarczych charakteryzujących sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

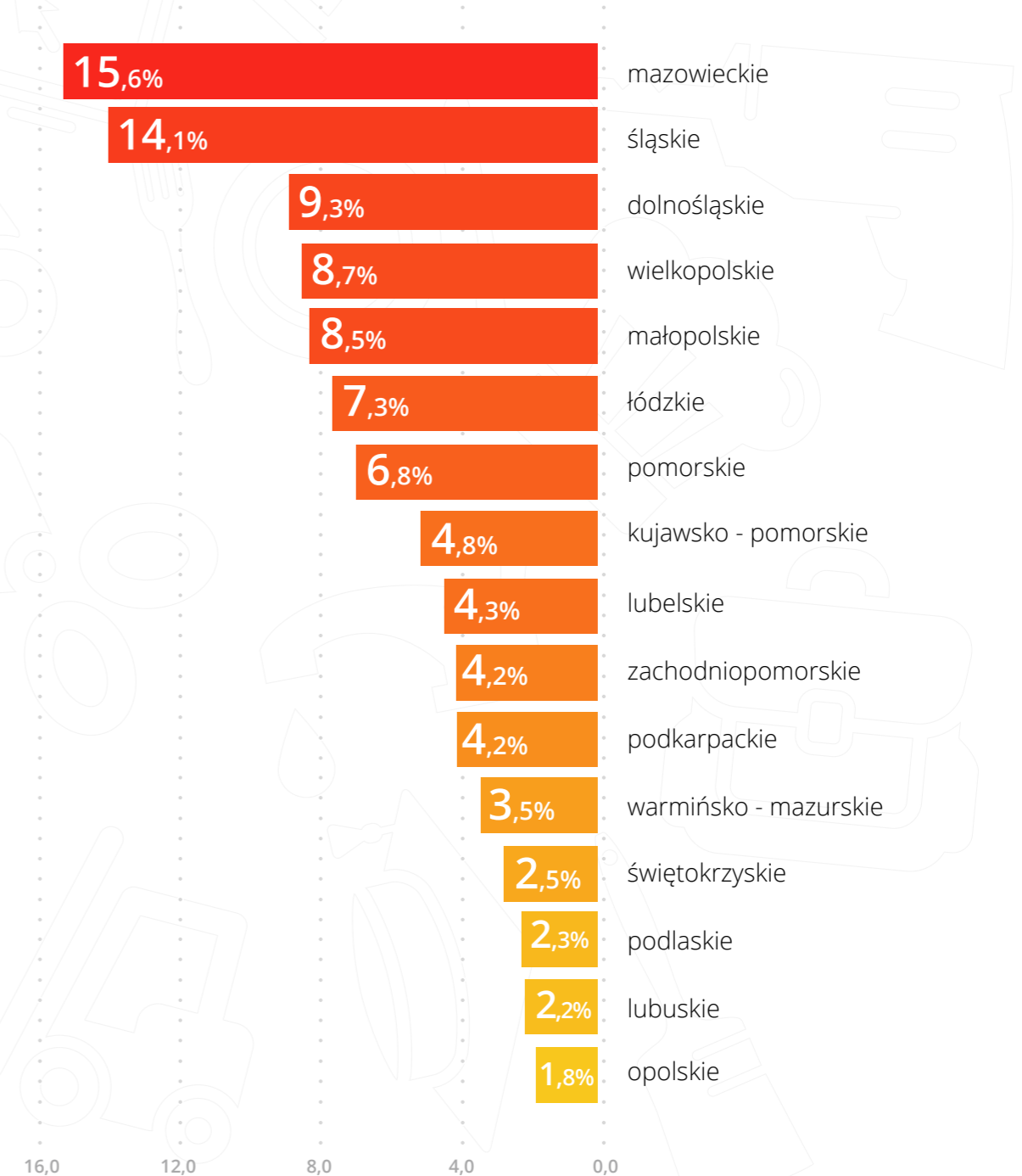
Wielkość przedsiębiorstw różnicowała badanych (rys. 19). Podobnie jak w strukturze podmiotowej gospodarki narodowej w Polsce, w badaniu **dominowały firmy mikro, zatrudniające do 9 pracowników (90,9%)**. Mniej licznie reprezentowane były firmy małe (zatrudniające od 10 do 49 pracowników), średnie (zatrudniające od 50 do 249 pracowników) oraz najmniej licznie – duże (zatrudniające 250 i więcej pracowników).

Rys. 19. Struktura przedsiębiorstw według klas wielkości przedsiębiorstw

Kolejną ważną cechą, charakteryzującą badanych była **lokalizacja działalności przedsiębiorstw**. W badaniu uczestniczyli respondenci, których firmy zarejestrowane były we wszystkich województwach (rys. 20). Udział badanych przedsiębiorstw według województw w stosunkowo dużym stopniu odpowiada rzeczywistej strukturze podmiotów gospodarki narodowej w Polsce. Najczęściej uczestnikami badania byli przedstawiciele przedsiębiorstw z województw: mazowieckiego, śląskiego, wielkopolskiego oraz małopolskiego, natomiast najmniej licznie reprezentowali oni województwa: opolskie, lubuskie, podlaskie oraz świętokrzyskie.

Rys. 20. Struktura przedsiębiorstw według miejsca prowadzenia działalności

REKLAMA W INTERNECIE

ROZWIĄZANIA DLA FIRM Z SEKTORA MŚP

Firmy.net tworzy rozwiązania dostosowane do specyfiki oraz potrzeb małego biznesu, dostarczając firmom wartościowy ruch z internetu. Jednym z narzędzi jest prezentacja Business, profesjonalna i prosta strona www, która zoptymalizowana pod wyszukiwarki i wypozytionowana przez portal Firmy.net, zapewnia wzrost liczby potencjalnych klientów.

WYPRÓBUJ PAKIET BUSINESS ZA DARMO